

36.

D E

INITIO MENSIIUM INITIO MORBORUM,

AUSPICE DEO ^{QVAM} PROPITIO
Et Consensu atque Auctoritate Gratiöse Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
P R Æ S I D E

DN. D. MICHAELE ALBERTI,

SACR. MAJEST. REG. BORUSSIÆ AULICO ET CONSISTORII MAGDE-
BURG. CONSILIARIO, MEDICINÆ ET PHILOSOPHIÆ NATURALIS
PROFESSORE PUBLICO ORDINARIO, ETC.
FACULTATIS MEDICÆ DECANO SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Praeceptore ac Promotore suo omni honoris cultu prosequendo,

PRO GRADU DOCTORIS,
SUMMISQVE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS

HORIS LOCOQVE CONSUVETIS,

ANNO MDCCXXV. D. JUNII,

PUBLICAE AC PLACIDAE ERUDITORUM VENTILATIONI SUBJICIET

AUCTOR ET RESPONDENS

SAMUEL GODOFREDUS SAHER,

MÜNCHBERGA-BARUTHINUS.

V I R O
NOBILISSIMO AC PRUDENTISSIMO,
D O M I N O
G O D O F R E D O D A N I E L I
S A H E R O,
CIVITATIS MUNCHBERGENSIS
CONSULI PRIMARIO,
E T C. E T C.

PARENTI SUO OPTIMO.

V I R
NOBILISSIME AC PRUDENTISSIME,
PARENS OPTIME

SI qua æquum & verum est, quod ex
rationis dictamine clarum & omnium
prudentum suffragio stabilitum, libera-
litati & beneficiis deberi gratitudinis si
non semper condignum parilive pretii
τεμπέριον, attamen perpetuum qualitercunque
compensandi studium; pietati pariter con-
sentaneum videtur, quo hoc officii genus
erga parentes ab ingenuis liberis, qui illo-
rum cura pie & honeste educati sunt, ita ob-
servetur, ut hi illis tanquam summis suis in-
A 2 ter

ter mortales evergetis animum demerendi
studiosum intensissime non saltem voveant,
sed quoque, sicubi licuerit, quam fieri pot-
est luculenter comprobent atque exhibeant,
quo quidem gratitudinis vinculo dum hac
ratione continentur omnes liberi, qui saltem
sobria, licet caeteroquin plebeja, institutio-
ne frui sunt, eidem utique eo magis adstricti
apparent illi, quorum rationibus ultra vul-
garem methodum adhuc lautius prospicitur
peculiari paterna liberalitate & benevolentia.
Hæc cum non simplici vice apud me conside-
rarem & TUAM, PARENS COLENDIS-
SIME, operam, quam in rebus meis ador-
nandis plane singulari & indefesso studio
semper navasti, simul ad animum revocarem,
haud difficulter jam dudum, quantum TIBI
debeam, agnoscebam. Hinc semper occa-
sionis, qua mei officii rationem erga TE, si
non explere, tamen inire liceret, cupidissi-
mus tacito in me ipsum pudore & in iniquam
sortem indignatione sapius vertebar, quod
nondum illud exequi hæcenus licuerit ea,
quam optabam, ratione. Interim hujus
spei diuturna frustratio adeo non defatiga-
vit animum ista intendentis, ut potius ad in-
tensi-

tensius adimplendi propositi desiderium ac-
cenderet, quod quidem non incassum mihi
fovisse videbar, ex quo intellexi, publicæ
luci eruditionis specimen a me esse exponen-
dum, cum illico talis occasio satis commoda
appareret imo decerneretur, qua non solum
TIBI sed simul pluribus, quantum meum in
TE sit observantiæ studium, quadantenus
posset declarari. Dum itaque hæc anticipa-
ta opportunitatis spes cum Deo & die de-
mum eo usque in effectum deducta est, ut
prædictum specimen in lucem prodire potu-
erit & debuerit, non dubitavi, taciti voti,
quod illi superstruxeram, fidem publico nunc
testimonio solvere TUOQVE, PARENS
OPTIME, charissimo nomini præsentem
disputationem, tanquam monumentum gra-
ti animi, consecrare & inscribere, filiali fidu-
cia fretus, fore, ut munusculum hocce quam-
vis TUIS in me meritis longe impar & ad-
modum leve ac vile existat, pari tamen æsti-
matione minus accipiendum censeas. Fac
igitur tantummodo, ut spem in TE collo-
catam confirmes & aliqua Tuæ approba-
tionis criteria commonstres, quorum qui-
dem sat luculentum & sufficiens erit illud
VICTORIS A 3 uni-

unicum, si amorem, quem hactenus erga
me fovisti, illibatum retinere in posterum
non dedignaberis. Quod reliquum est, ar-
dentissimas preces pro TUA ET DUL-
CISSIMÆ CONJUGIS incolumitate &
longævitate fundo, faxit ille, ad quem di-
guntur pia vota, ut non in cassum fiant, sed
cum larga benedictione in VOS redundant,
quo adhuc diu in VOBIS sospitibus & floren-
tibus mihi ac toti nostræ familiæ perpetua
gaudendi occasio relinquatur. Vale, & ul-
terius rebus favere & consulere perge

V I R

NOBILISSIME AC PRUDENTISSIME,
PARENS OPTIME

Dabam Halæ Magd. d.
Junii 1725,

Obsequiosissimi Tui filii

A U C T O R I S.

PROOEMIUM.

Actuum humanarum vix ullam ita levis esse expeditionis quin in expertis quantumcunque difficultatis afferat primordialis illius aggressio, adeo pervulgata res est, ut illius non solum notitia nobis a primis tyrocinii Scholastici annis decantato illo diſterio: *Omne principium graue*, instilletur, sed etiam veritas proprio exemplo jam tum non obscure innotescere incipiat. Confirmationem vero hujus asserti, quod vulgo de moralibus actibus enunciari solet, non unice his esse superstructam sed parili certitudine saltem non omnibus ita obvia fundatam in vitalibus nostri corporis functionibus, plures, qui in eodem in solito motuum modo ac apparatu instrui debent actus nos non tam suspicari quam potius vere credere jubent. Pluribus exemplis id jam commonstrare hic loci non convenit, nec etiam attinet, cum hæc materia jam ab aliis satis dilucidata
pro-

proftet. Unicum ex multis specimen, quod inter reliqua eminent, evidens & frequens est, sistere placet in initantibus menstrui negotii moliminibus, hæc enim utut operose interdum instituta quam ambigue & impeditæ plerumque succedant non tam mortua observationum monumenta, quam viva exemplorum documenta affatim declarant. Interim hujus initialis difficultatis ea quoad effectum disparitas conspicitur in prædictis discretis actibus moralibus nimirum & vitalibus, ut in illis præter aliqualem molestiam & fastidium quoddam animi vix quicquam eminentis periculi aut præsentis noxæ involvat, in his vero sensibilia incommoda & damna corpori non tam comminari quam actu sæpius cito inferre solet, id quod de posterioribus in allegato exemplo primo parurientium mensium non obscurum esse potest ei, qui animadvertit, quot virginum, quæ impuberes optima sanitate & amœnissimo genarum flore conspicuæ fuerant, sub iniquo illorum accessu & fluxu brevi temporis spatio utriusque tam insignem & difficulter reparabilem jacturam patiantur. Quæ cum ita sint, ut nimirum tantum momenti resideat in prima menstrui negotii instructione, eo magis utique necessarium videtur, quo diligentiore studio illi advertant & prospiciant omnes, qui curatores solertes & periti rectores muliebris valetudinis esse cupiunt, hoc vero vix condigne fieri poterit, nisi rationem, qua ista difficultas innitur & indolem difficiliorum moliminum menstrualium quoad processum & effectus suos paulo intimius perspectam habuerint, quæ sane notitia rite per-

percepta & applicata uti generatim in toto stadio mensium, ita in specie initiantium iisque connexorum morborum rationali scrutinio & fundamentali curatione omnem fere paginam absolvit. Hæc dum apud me expendebam & in virginalibus præcipue affectibus non exiguum multorum defectum ex commemoratæ animadversionis neglectu oriundum deprehendebam non indigna videbatur ista materia, quæ peculiari tractatione excutiatur & commenderur hac occasione qua Inaugurali Disputationi thema medicum eligendum erat, confirmavit me in hac sententia *D. D. Præsidis* plenaria approbatio, imo excitatio, quo minus dubitarem proposito instituto insistere. Infitto itaque hac vice & negotium istud sub titulo: INITIUM MENSIIUM INITIUM MORBORUM in medium producere laborabo. Largiatur, qui hac in re voluntatem suppedidavit etiam vires eidem exequendæ necessarias, quo ita perficiam, ut nemini justam reprehendendi occasionem, sed multis exoptatam insignem utilitatem afferat præsens meus conatus.

§. I.

INcurius nimium imo injurius in salubritatem mulieris fluxus in dissertationis inscriptione multis procul dubio videbor, quando terminum morborum, a quibus tamen generatim nulla ætas hominum immunis existit, saltem in incipientis pubertatis periodo & quidem in tali causa collocatum perspicient, quæ plane contraria ratione in sanitate tuenda & restauranda efficacissima non tantum ab omnibus medicis prædicatur, sed etiam sapi-

B us

us in ipsa experientia deprehenditur. Verum ne in erronea hac opinione & in titulo quicquam dubii relinquam, placet illius sensum succincta explicatione statim in limine dilucidare & remota aliena, quæ forsitan ex eo elici posset, interpretatione, genuinam, quam intelligo, indicare & exponere.

§. II.

Ita mox circa ejus prædicatum moneo, illud a me nequam ita simplici & generico significatu accipi, quasi omnes scemellæ tunc demum morbis subjiciantur, quando menstruum fluxum experiri incipiunt, dum satis conscius quod ipsarum ætas antecedens æque ac in sexu virili multis hisque sæpe satis fonticis affectibus pateat.

§. III.

Deinde, quod subjectum concernit, tunc iterum non ita promiscue & indiscretim omnem mensium ortum pro tam ominoso declaro, ut sibi semper habeat conjunctum morborum proventum, utpote etiam hac in parte me non fugit, quod multæ virgines hujus negotii auspicia non solum citra insignia incommoda & valetudinis offensionem, sed etiam interdum plane cum euphoria & præcedentium pathematum levamine superent.

§. IV.

Sed mihi in titulo, quem dissertationi meæ præfixi, unice sermo est de initiantium mensium *anomalo & præternaturali statu*, quatenus illi variis modis vel diuturniore emanatione & difficiliore eruptione, vel inconveniente quoad quantitatem aut qualitatem evacuatione, irregulari continuatione, plusve minus cito subsequente plenaria retentione varios heteroclitos motus & morbidos effectus in œconomiam vitalem (imo multoties quoque animum) inducere, diu sustentare & multiplici sub schemate in posteram ætatem sæpe transferre solent. Et secundum hanc explanationem inecum constitui tales menstruales morbos in præ-

præsenti tractatione specialius considerare & evolvere, tali quidem ordine, ut primo præmissis singularibus singulorum temperamentorum circumstantiis atque respectibus, quos juxta diversam motuum & corporum constitutionem involvunt, exinde cuilibet magis proprios affectus eruam. deinde damna, quæ ex hujus notitiæ neglectu & defectu in praxi observantur, indicem & demum rationem ac methodum, qua ista commode præoccupari & tempestive emendari possint, commonstrem.

§. V.

Antequam vero ad has considerationes progrediar placet cum præsens disputatio in primis versetur circa mensium initium de hoc etiam paucis meam declarare sententiam & saltem de nota Hippocratis observatione, decimo quarto ætatis anno terminum mensium primordiale assignante hoc monere, quod illi quidem in tantum subscribam in quantum pluribus exemplis suam veritatem etiam hodiernum comprobat, interim tamen non ita plenario assensu suffrager, quasi nullam exceptionem pateretur, cum haud rara testimonia mensium citius vel tardius citra sanitatis offensionem erumpentium suggerant fide digni observatores, quorum inter plures unicum *Simonem Schulzium* allegasse sufficiat, qui dicit, notæ sunt nobis puellæ sanæ, vegetæ & robustæ, apud quas vix 17. 18. 19mo 20mo ætatis anno fluxus ille inchoavit. *Conf. Ephemer. N. C. anno 1672. obs. 161. pag. 234.* Judicamus itaque, quod pro varia subjectorum activitate differente vicariarum excretionum assuetudine & successu diversa assumptorum ratione & in primis motus potusque discreta conditione maturius vel serius eruptio mensium in foemellis contingere possit. Interim horum diuturnior emanatio, quæ vel spissioris vel qualitercunque depravati sanguinis vitium conjunctum habet, suspicione non caret, dum experientia satis compertum est, talismodi cun-

stationem vix unquam aliquid boni utero ejusque evacuationi ominari.

§. VI.

Quando itaque nunc animus est, ipsum negotium prædefinita methodo pertexere & secundum illam primo erudiendi & excutiendi veniunt morbidi effectus seu affectus ex initiantium mensium difficilioribus moliminibus oriundi, prout illi seorsim cuilibet temperamento magis proprii existunt, tunc merito attentionis circa verba: *magis proprii* adhibendæ benevolam lectorem admoneo, ne forsitan essentialem differentiam subintelligat, quasi *omnes* ejusmodi morbos menstruales juxta temperamentorum diversitatem pro toto genere aut ipsa specie discretis haberem, quæ mens mihi haud est, (optime nimirum intelligens generalem temperamentorum identitatem, quam ratione structuræ corporis in universum & intuitu causæ materialis objectivæ nimirum redundantis humorum abundantiae in prædicto mensium statu speciatim, communem habent, in isto etiam multos compares producere effectus e.g. torminosarum stricturearum in abdomine, tractionum per dorsum, pressorii & gravativi doloris in lumbari & ingvinali regione, capitis doloris, lassitudinis artuum, alvi irregularitatum, appetitus imminutionis, vitiatæ digestionis &c. imo pluribus communes involvere eventus, cachecticos, hypochondriaco hystericos, atrophicos, hecticos, phthificos, œdematosos, hydropicos & similes) aut tantummodo tales stridiori sensu peculiare affectus explicare intenderem, quod iterum a meo proposito alienum, dum illis terminis saltem denotare lubet illam prævalentem dispositionem seu prærogativam, quo temperamentum aliquod præ altero his vel illis morbis frequentius, citius & magis ordinarie obnoxium apprehenditur.

§. VII.

His præmissis prosequor demum propositum scopum &

& ita considerationi primo subijcio *Temperamentum Phlegmaticum*, quod utique ob eminentiorem suam inhabilitatem, quam in mensium instructione declarat, primatum meretur. Hujus enim conformatio corporalis & inertior ac segnior motuum indoles uti generatim hæmorrhagiis legitime instruendis minus adaptata comparet, ita potissimum mala hæc prædispositio luculenter conspicitur in earum principalissima specie, nimirum uterina, tam circa illius inchoationem seu primam molitionem, quæ plerumque admodum tarda, (dum sæpius imo ferme ordinarie usque ad 16, 17, 18mum ætatis annum differtur) quam in ejusdem prosecutione, quæ pariter segnior, multis difficultatibus præpedita & efficaci successu diu destituta esse solet. Hinc præ reliquis huic constitutioni familiare est, ut frequentius jam diu ante actualem mensium eruptionem multis morbidis afflictionibus infestetur & quidem ferme plane iisdem, quæ alias illi in horum suppressione familiares existunt, inter quos præ cæteris magis vulgaribus proximo s'o indicatis præcipue commemorari merentur catharrales affectus quibus juxta genericam suam constitutionem corporis spongiosioris & humorum aquosiorum hoc temperamentum speciatim sub menstrualibus difficultatibus in juniore ætate peculiari proclivitate expositum deprehenditur, hinc foemellis isti addictis non infrequenter demum sub appropinquantem pubertatis terminum ejusmodi mucido-ferosi decubitus humorum & consimiles excretiones in primis in capite obtingunt, quales in aliis diu stabulari & continuare, in aliis vero per supervenientes diarrhœas aut tempestivam & congruam mensium eruptionem plus minus cito immitti ac aboleri solent. Præterea intuitu prædicti corporalis habitus nostræ considerationis foemellæ citius cacochymicum statum ex talibus mensium tardiorum & difficiliorum ataxiis reportant celeriori gradu in his subjectis in cachecticum transeuntem, cujus plerumque prodromiac comites

mites deprehenduntur inflationes abdominis & pedum, in his posterioribus suspectos illos & molestos œdematosos tumores constituentes, qui sæpe sua recessione vel retro-pulsione fontica damna in interioribus nobilioribus partibus corporis repente excitant. Optime vero jam suo tempore hanc posteriorem observationem cognitam habuit Hippocrates, quam declarat in *Epid. 6. Sect. 1.* ubi dicit, quod mulieres aquosæ (phlegmaticæ) si ipsis menses non celeriter prodeant, tumoribus conflentur & infestentur. Cæterum, uti phlegmaticæ constitutionis non solum corporibus physico, sed etiam animis morali sensu major mollities insidet, ita hoc posteriori respectu vix alia (nisi forte sanguinea fuerit) illi comparem propensionem ad nauseabunda molimina & animi defectiones fovet. Notatu autem digna est illa circumstantia in commemoratis affectibus, quod non indiscretim *omni tempore* ad minimum non pari vigore affligant, sed quod invasione vel exacerbatione sua potissimum sequantur illam periodum, quæ alias mensibus solennis est, haud obscure hoc ipso declarantes illam affinitatem & arctiorem connexionem, quæ ipsis cum his intercedit. Talibus itaque pathematibus præcipue phlegmaticæ scemellæ familiarius divexari & detineri solent sub nudis mensium primo parturientium moliminibus ante actualem ipsorum eruptionem, quæ si demum obtingat, spem quidem melioris & mitioris status exinde capeffunt mulierculæ sed rarius ita fidam, quin plerumque eventus contrarium edoceat. Dum enim ejusmodi diutius retenta & agitata evacuatio ordinarie ita comparata est, ut minus liberi & legitimi successus criteria exhibeat, sed solennius in ipsa excretorum humorum qualitate & quantitate eximum defectum declaret, fit inde plerumque, ut non solum nihil levaminis, sed potius exacerbationem præcedentium pathematum involvat & potissimum inquietudines in abdomine & sensum circa inguina insigniter exasperet, imo cum vix ^{un-}quam

quam solennem menstruam periodum observare solet anomala talis excretio, sed admodum inordinato ac inconstante typo procedat eo crebriores etiam turbæ familiarius cooriuntur intermedio fluxus tempore, quo alias motuum auctiorum aliquales induciæ observantur, ut inde ferme continuo ejusmodi miseræ juvenulæ morbosum corpus circumferre debeant. Accedit interdum his calamitatibus suspectus & odiosus ille fluor albus prædicto temperamento præ reliquis infensus sub talibus diuturnis menstrualibus ataxiis, qui nonnunquam diu continuare & mensum anomalicum statum eo magis confirmare solet. Hæc singula itaque pathemata, quæ hæctenus commemoravi, cum admodum contumaci causâ innitantur, communiter diutius insistant & nisi quandoque matrimonium & puerperia medelam tempestive adferant, sæpius cladem suam in omnem reliquam ætatem protendunt cum perpetua fecunditatis & sanitatis privatione, donec demum citius vel tardius in multis invalescentes tumores vel in nonnullis plane hydrops superveniens finem calamitosæ vitæ accelerant.

§. VIII.

Postquam itaque nunc primum specimen nostræ tractationis præcedenti §pho exhibui in temperamento phlegmatico, placet nunc secundum sistere in *Melancholico*, tanquam illi priori in menstruo negotio tam quoad inchoandi tarditatem, quam erumpendi difficultatem simillimo. Possidet enim pariter talem corporalem habitum, qui ob spissiorum humorum consistentiam & fibroso musculosarum ac tunicearum partium densiorem structuram facilius & expeditis sanguinis spontaneis evacuationibus minus accommodatus est, sed moliminibus hæmorrhagicis diuturnis præ reliquis favet, quæ sæpius non solum multa commoda & pathemata, sed plane eximia damna impeditiore suo successu involvere solent in mensium, si qua in alia sanguinea difficiliore eluctatione perquam conspicua. Prout autem evidens

dens disparitas hujus temperamenti a præcedente apparet in valore motus, qui in præfenti ob minorem humorum fluiditatem non solum debet, & ob firmiorem partium texturam potest, sed etiam solet intensius exerceri; ita quoque hæc differentia eo dilucidius dispalescit in prædicta mensuram difficiliore perruptione ex pathematibus illam stipare solitis, quæ ita comparata communiter esse solent, ut de majore impulsus vigore testentur. Sic enim subjecta, de quibus nunc sermo est, sub commemorato statu citius & exquisitius percipiunt illos circa uterum ejusque confinia insistentes conatus & connisus eluctatorios dolorifice tensivum & pressivum sensum inferentes cum præcurrentibus & concurrentibus per reliquum abdomen oberrantibus spasms junctum, qui posteriores eo magis exacuuntur, si humores exitum affectatum non inveniunt paulo latiores restagnationes formare & magis versus epigastricam regionem compelli incipiunt, ubi insimul tam in hypochondriis stricturæ & pressiones, quam in præcordiis angustationes, nec non cordis palpitationes citius increbescere & ingravescere solent, quæ quidem pathemata non parum communiter exasperat consueta huic temperamento alvi segnitie & adstrictio ordinarie in talibus ataxiis menstrualibus contumacior ac ob fortiores sanguinis repressiones eo periculosior. Sub isto vero turbulento corporis statu ipse animus ægritudine non vacat, sed satis eminentibus alterationibus familiariter subjicitur, quæ potissimum in majore ejusdem angore, meticulosa sollicitudine & tristitia consistunt ac ejusmodi patientes non solum sub vigiliis sed plerumque etiam nocturno tempore terrificis insomniis admodum inquietant, imo nonnunquam plane in actualem mentis aberrationem melancholicam degenerant, ita ut tales scemellæ illa suppliciorum, incarcerationis, insidiarum pericula ipsis antea per somnium præfigurata & magis saltem analogico seu typico conceptu juxta præsentem internam corporis con-

constitutionem efformata, nunc ex firmiore impressione
 revera sibi extrinsecus imminere & ab aliis ipsis intentari
 perversa phantasia existiment eaque de causa aliorum collo-
 quia & consortia intente effugiant ac averfentur solatium
 quasi quoddam suarum calamitatum in solitudine & libera
 cogitationibus indulgendi facultate reponentes cum insti-
 gni sui status, si ipsis concedatur, confirmatione ac dete-
 rioratione. Quam graves autem & fontici existunt com-
 memorati isti affectus cum mensibus laboriosius parturien-
 tibus in melancholici temperamenti virginibus exsurgen-
 tes, longe tamen acerbiores & numerosiores observan-
 tur, si commixtio cholericæ concurrat, quæ non solum
 motus eminentius incitare & rigorosius urgere sed etiam
 citius eosdem cum humoribus in alia loca remota trans-
 ferre solet, ut inde & in capite vehementiores dolores,
 in pectore majores oppletiones & angustia quam in hypo-
 chondriis spasticæ contentiones sensibiliores maturius
 complicentur & pervicacius continentur cum eximio
 plerumque præjudicio legitimorum motuum menstrualium,
 quibus hoc ipso eo certius anomaliarum augmentum
 & majus impedimentum affertur. Tot itaque actantarum
 afflictionum generices non solum possunt sed sæpe etiam
 solent existere melancholici habitus juvenculis menses
 diutius tergiversantes, antequam ulla illorum evacuatio
 aut ipsius fluxus emicatio comparet, qui si demum conse-
 quitur & libere ac ordinate progreditur efficacissimum ut-
 tique remedium in præcedentibus pathematibus mitigan-
 dis & aboliendis deprehenditur. Verum cum rarissime
 optabili tali expedita ratione hujusmodi excretio diutius
 agitata & laboriosius extrusa contingat, accidit pariter sæ-
 pius, ut in tali statu salutaris ejus effectus vel nullus aut e-
 xiguus insequatur vel ad minimum diu remoretur aut plane
 in antecedentium turbarum confirmationem & aug-
 mentationem invertatur. Quid, quod non rarum est, ut

C

com-

commemoratorum malorum cohors demum cum ipso ano-
 malo uterino fluxu primo invehatur & pari ejusdem suc-
 cessu in prædictos periculosos effectus progressu temporis
 devolvatur, citra quam quod illius eruptionem ita emi-
 nentes alterationes in corpore præcesserint. Interim in
 hoc temperamento, uti in aliis eo deterius præsagium
 præbent molimina ejusmodi menstrualia evacuationem
 multum anticipantia, si hujus supervenientis parciore suc-
 cessu ipsis minus satisfiat, dum tunc eo certius & citius ex-
 ardescere ac in majorem irregularitatem & contumaciam
 transire solent, quo non modo sub fiente fluxu sed etiam
 post eundem eminentiores turbæ ingruant ac ingravescant
 potissimum in abdomine sævientes, ubi accrescentem hu-
 morum coacervationem & difficiliorem progressum oblu-
 tantes elisorii & discussorii motus communiter subinde
 laboriosius prosequuntur etiam menstruæ periodi interca-
 lari tempore non prorsus conquiescentes sed itidem per
 vices sæpe acriter insultantes, sub quibus præter illos spa-
 sticos dolores in abdomine vagos speciatim gravativum
 sensum regioni hypogastricæ incumbentem inprimis præ-
 sentis constitutionis sæmellæ experiri solent. Et in ho-
 rum non minus quam supra indicatorum pathematum
 comitatu sæpe per plures periodos excretio mensium ir-
 regularis & insufficiens progreditur, qualis si vel nullus vel
 minus constans insequatur, crucem communiter majorem
 non minus figere quam periculum gravius comminari so-
 lent postero tempore afflictiones sub hypochondriis inva-
 lescentes, ut nimirum copiosius ibidem coacervati humo-
 res potissimum per hepar difficiliter progredientes & ma-
 gis versus lienem & ventriculum connitentes longe mo-
 lestius hæc viscera aggravent, turbas circa ista & per reli-
 quum V. P. systema eminentiores provocent infarctus faci-
 lius constituent, anxias præcordiorum inflationes frequen-
 tius inducant & ita motus eo magis ab utero avocent, quo
 ille

ille sub ejusmodi ataxiis in officio & negotio debite excretionis sanguineæ insigniter langueat, eo inordinatius procedat vel plane deficiat, quæ omnia, quo diutius sibi relinquuntur, eo efficacius ad perniciosos effectus hypochondriaco-hystericos, scirrhusos, imo plane hefticos accelerandos cooperari solent. Sufficiant hæc de Temperamento Melancholico.

§. IX.

Transitum nunc facio ad *Sanguineum*, quod, licet juxta solennem suam majorem activitatem negotium uterinæ evacuationis præ prioribus ordinarie maturius moliri incipiat & frequentius faciliori opera obtinere soleat, varios tamen pariter respectus fovet liberæ tali perruptioni interceptandæ aptos, quorum alii magis materiam, alii strictius motum concernunt, ubi quoad prius luxurians humorum proventus spissitudini contrahendæ accommodatior nec non minor vasorum capacitas, quoad posterius vero pertinacior anotericarum evacuationum adfuetudo & reliqua ipsius indoles animi in rebus quantillum operosæ expeditionis & dubii successus facilius fluctuantis & despondentis præ cæteris in considerationem veniunt, cum iisdem non solum præcipuarum causarum internarum, quæ proprius in hoc temperamento ad anomalicum mensium ortum & successum contribuere solent, sed etiam ipsorum pathematum ex talibus ataxiis provenientium fundamentum maxima ex parte innitatur. Interim quod vitia motuum aversoria in hoc negotio attinet, sunt illa duplicis generis, alia a priori talia ubi nuda habitualis aliarum hæmorrhagiarum promptitudo & continuatio subest & nulla ab usitata excretorii regione declinatio apparet, alia magis a posteriori seu consecutive, ad quæ paulo evidentius causæ materiales disponunt ut quidem molimina uterina eminus in abdomine tententur sed ob minorem viarum & humorum aptitudinem promptam elustationem eludentem facilius aliorum

sum dirigantur. Intercedit vero inter utramque talem congestionem adhuc illa differentia, quod illa, quæ quasi noviter introducitur, plerumque pluribus difficultatibus & turbis tam in abdomine quam capite stipata esse solet, cum contrario ea quæ saltem in firmiore inhæsiōe & tenaci prosecutione præcedentium ventilationum spontanearum fundatur, sin alias tales paulo expeditius succedant, citra ullum strepitum & alieni effectus indicium sæpe diu persistat. Prout autem tota horum congestorio- evacuationum motuum salubritas, quam in præsentem afferunt, inprimis posita est in liberi successus facilitate & facultate, ita eandem offensam vel quadantenus interceptam eo peiores effectus sæpius excipere solent inprimis caput tanquam solennissimum juniori ætati hæmorrhagicum locum male multantes, quo in illo acerbi dolores æstuantis, pulsatiles lancinantes inflativi, tensivi & alius generis oboriantur & facilius alii affectus particulares e.g. ophthalmici, otalgici, odontalgici & glandularum infarctus aut inflammationes complicantur vel sub majore moliminum pervicacia plane per aliena loca incongruæ sanguinis eruptiones insequantur, uti ejusmodi hæmorrhagiam per foraminulum juxta nares ex simili causa in virgine factam exhibet historia illius casus, quem *Celeb. Stablius in Disp. de moribus sanguinis a crassi & viis non pendentibus* recensuit & passim ab aliis auctoribus (quales varii indicantur a *Franckenau in Satyra 15. §. 59.*) parallelæ observationes commemorantur. Præterea in genere tales evacuationum & moliminum anoteritorum diversiones familiarius id incommodi & damni post se trahere solent, ut si qua etiam interdum aliqualis motuum descensio in abdominalem regionem contingat & contentio quantillum major ad uterum recludendum appareat, illa tamen minus firmiter insistat sed facilius iterum ad pristinas antea consuetas regiones nisi planarie tamen magna ex parte revertatur, quo ipso quidem generalia

ralia symptomata mensibus difficilioribus solennia e.g. spastica commotiones in abdomine, pares tractiones in lumbis & per spinam dorsi, anxietates præcordiales, cardialgiæ, cephalagiæ &c. sæpius induci solent sed plerumque cum admodum segni perruptionis effectu, ita, ut non nunquam observetur, quomodo ejusmodi incompletæ moliminum menstrualium fluctuationes cum supernis congregationibus colludentes non saltem per menstrua sed plane annua spatia continent, antequam illum paulo intensius urgeant vel obtineant. Imo multoties tales tergiversantes menstruales motus sub diuturna eluctationis frustratione adeo perturbantur, ut non tam amplius unam vel alteram tantummodo partem occupent & affligant, quam magis universonalem cladem per totum corpus omnesque ejusdem regiones exerceant sub schemate admodum variabili motuum huc illuc desultantium, qui quasi catervatim varii generis afflictiones excitant & præcedentes aut præsentis plerumque sensibilibus exasperant, quo inde in interioribus partibus præter dolorificas illas compressorias, constrictorias, introrsum retractorias passiones circa umbilicum, torminosæ viscerum volutationes & molestas inflationes, nunc quoque nauseabundæ ventriculi commotiones, anxietatis ructuum elisiones, singultuosæ diaphragmatis concussionis extremæ pectoris anxietates periculose respirationis sufflaminaciones, capitis suspectæ vertiginosæ perturbationes vel intensiores exæstuationes aut alius sensationis afflictiones urgeant ac insistant, in exterioribus vero membris nimirum artubus eorumque potissimum extremitatibus Spastica stricture (sæpe in contracturas vel paralyfes excurrentes) vexas ac cruciatus inferant, imo demum in ipsa peripheria corporis superficiali variæ toni alterationes & cum ipsis conjunctæ alternationes horripilationum ac phlogosæ occurrant. Quæ quidem pathemata omnia jam enarrata partim conjunctim & συνχρόως conjunguntur.

surgere ac favire solent, partim inter se reciprocare plerumque vero sub menstruis recurſibus majorem vehementiam declarare. Quin vero interdum potissimum in hac constitutione accidit, ut ejusmodi contentiosa molimina diu frustra adhibita eo usque intendantur, ut plane in convulsionibus erumpant variæque earum species afflicta talium subjectorum corpora miserandum & mirandum in modum contorqueant, quales casus vid. in ante citata *Stabliana Disputatione de motibus sanguinis a crasi & viis non pendentibus* §. 6. nec non in *D. D. Præsidis Jurisprudentiæ medica Part. II. Casu 43. pag. 494. seqq.* & in *ejusdem Disp. de anomaliis mensium convulsivis pag. 21. & 33.* in qua posteriore potissimum hæc materia specialius discussa & pluribus utilibus non minus quam curiosis considerationibus adornata extat. Observationis vero magis rarioris est, quod virgines sub ejusmodi menstrualibus turbis aut ex iisdem majorem ad venerem stimulum experiantur seu plane in insaniam amatoriam prolabantur, (licet tale exemplum de puella 15. annorum ex eadem causa furorem uterinum incurrente recensetur in *Bartholini Act. Hæfn. ao. 71. & 72. obs. 80.*) cum potius in plurimis ita affectis plane contraria, ab omni voluptate & hilaritate alienior animi indoles animadvertatur. Cæterum prædictæ morbida jectigationes si in alio sane in hoc temperamento subitanæ mutationem inducant, ut non solum vires cito collabescere, sed etiam chlorotica illa faciei decoloratio mature invalescere & totus reliquus prægressæ vitalitatis ac vivacitatis status brevi eminenter immutari solet.

§. X.

Tantum de statu morboſo mensium anomaliorum eruptionem primordiam præcurrente, nunc quoque de illo hanc factam sub ipso fluxu initiali concomitante (antequam ad subsequentiæ contemplationem progredior) non nulla interſerere placet, quam quidem considerationem potissi-

potissimum ideo huic temperamento reservavi, cum illud conspectum & complexum pathematum, quæ tali tempore oboriri, & vix aliam quam gradualem differentiam in diversæ constitutionis subjectis habere solent inter reliqua luculenter & frequenter exhibeat. Sunt vero illa maxima ex parte plane cum præcedentibus eadem plerumque tamen illis quoad vehementiam acerbiora. Eminent interim præ cæteris impetuosiores illi insultus spastici in abdomine speciatim uterum noviter vulneratum graviter ferientes & per reliquam regionem hypogastricam admodum sensibiles cruciatus strictorios, tenivos, pungentes inferentes, quales rigorosi motus excussorii sub impeditore evacuationis successu facilius ad superiora loca per vices desultare eaque acerbe exagitare solent, ut inde intensissimæ cardialgiæ & pectorales angustix vel acutissimi capitis dolores corripiant, quibus plerumque accedunt vel intercurrunt frequentes periphericæ restrictionis variationes & magnæ inæqualitates, ut modo pallor & frigus, modo rubor ac æstus sese in superficie corporis manifestent. Præterea sub præsentis fluxus difficilioris statu & termino animus juvenularum non tam impatientior, sed longe etiam impotentior seu imbecillor ordinarie observatur, ita, ut respectu prioris semper quasi tacitam indignationem foveant & majorem aversionem in omnibus suis actionibus & gestibus declarent ac levissimam offensionem sensibilibus tam in vitalibus quam moralibus arripiant, intuitu vero posterioris citius & facilius deficiant atque ad lipothymicas motuum desertiones proniorem indolem exhibeant. In primis vero intra hujus, de qua nunc loquor, periodi spatium singularis ventriculi sensibilitas & prolixitas ad conatus vomibundos præsto esse solet, quæ levi diætæ excessu & errore facile in effectum deducitur & gravissimis cardialgiis excitandis ac motibus menstrualibus divertendis frequentius pessimam occasionem suppeditat. Quod ipsum
deni-

denique fluxum attinet, jam in superiorum temperamen-
torum disquisitione generatim monitum est, illum sub ejus-
modi motuum ataxiis solenniter tam quoad typum, quam
quoad excretorum humorum quantitatem & qualitatem
ab ordine & statu naturali declinare, id quod ut paulo cla-
rius exprimam, sic sese habet, quod evacuatio talis (spe-
ciali sensu sumpta) neque in particularibus suis successibus
neque in toto durationis complexu ac processu parum vel
plane nihil constantis & æqualis ostendere, sed perquam
abrupte & interrupte procedere soleat, ita, ut effluxio san-
guinis modo repetitis quidem vicibus emiceret, sed post le-
vem & brevem exstillationem factam illico iterum dispa-
reat, modo per unum vel alterum diem tantummodo con-
tinuet, vel plane interdum per integros dies interca-
pedines & postea inopinatos recurfus faciat, singulis ve-
ro istis respectibus familiariter evidentem defectum in-
volvat & conjunctum habeat, quo sanguis non modo par-
cior, sed etiam ipsa qualitate alteratus spissior, grumo-
sus, nigricans aut nonnunquam aquosior & discolor ex-
cernatur.

§. XI.

Sin itaque commemorata ratione negotium menstru-
um jam in prima sua molitione ac inchoatione tantas tur-
bas cieat, eo certius & solennius evenit, ut illas quoque
postero tempore in continuatione foveat atque ostendat,
idque tanto citius & eminentius, quanto segnior ac par-
cior fuit evacuationis successus, in qua circumstantia non
solum continuus langvor remanere, torminosæ vexæ & al-
vi irregularitates persistere, sed etiam ipse fluxus tam in-
recurfu quam reliquo suo successu varias & sæpe diurnas
anomalias sibi conjunctas plerumque habere assolet, quo
nimirum menstruum periodum vel anticipet, vel transcen-
dat, aut (quod tamen rarius ita cito contingit) plane præ-
termittat & de reliquo sub sientis evacuationis termino
vitiæ

vitia præcedente paragrapho exposita facile afferret. In quibus autem uterus in dimittendis humoribus quantillum facilius existit, tranquillior quidem status vulgo experiuntur raro tamen ita in tantum pacatum, quin ad minimum circa consequentes menstruas periodos quædam prægressarum turbarum palindromen sistant & terminum excretionis anomalizantis non modo præsentem sed sæpius etiam instantem & proxime insequentem aliquandiu culposum ac morbosum constituent. Quæ quidem considerationes non unice hoc temperamentum sed etiam reliqua concernunt, imprimis vero in illo eo diligentius animadverti debent, quo frequentius in eodem occurrunt & quo majora damna ex illarum neglectu non tam solum possunt, quam etiam sæpius solent oboriri. Interim ut paulo pressius & specialius contemplationi nostræ constitutionis inheream, venit utique illico, dum adhuc ea circa explicandum statum mensium noviter obortorum, propiorum versatur annotanda illa circumstantia parioris vel imminutionis evacuationis, quæ sane juvenulis eminenter sanguineis familiarissima est & in eo consistit, quod multæ earum corpus exquisitè vegetum ad periodum initialem mensium adferant, eosdem solennissimo termino sine ullis effatu dignis incommodis præcurrentibus imo etiam non ita eminentibus difficultatibus concurrentibus, præterea quoad recursum satis ordinatos experiantur, insimul interjecto fluxus tempore licet non semper ad stateram pristinæ sanitatis, attamen etiam non adeo male sese habeant & in tali tolerabiliore statu per unum & alterum mensem imo interdum diutius de ulteriori periculo securæ degant, donec demum morbosa illa menstrualia phænomena paragrapho X. delineata paulo evidentius & successu temporis, si ægrotantes patientius vel negligentius acquiescant, ominosa incrementa capiant. Quemadmodum autem illa pariter anotericarum congestionum vitio inni-

D

tuntur

tuntur; ita inprimis eo majori non tam admiratione, quam animadversione dignum illud est, quod sub ejusmodi motuum diversionibus & distractione nihilominus uterus (ni causa aliena eminentior intercedat) satis regulari periodo licet non æque sufficiente quantitate sæpius lunare tributum expendat, quo multæ foeminae decipiuntur, ut in ejusmodi virginalibus affectibus uterum plane innocentem declarent ideoque sæpe coram medico vitium menstruæ purgationis accusante vel suspicante ejusdem quasi causam solennibus illis formulis agere soleant: Es hätte hierinnen keine Noth, wäre in diesem Stück kein Fehler vorhanden, müsse an einer andern Ursach gelegen seyn, cum tamen revera multoties, si excretorum humorum quantitas juxta reliquum corporalem habitum exactius æstimeretur, defectus eximius subsit & in eo primaria ac unica causa omnis mali radiceatur. Quo circa istam subdolan mensium parciorum indolem hac occasione eo attentiori considerationi merito commendo, quo frequentius illa in horum non solum initio sed etiam reliquo stadio occurrere & quo minus a pluribus etiam hodiernum animadverti solet. Præterea vero utique etiam post factam perruptionem valet de ejusmodi heteroclitis motibus superiora loca occupantibus quod supra de eorum pertinaci indole, quam interdum ante illam ostendunt, monitum fuit, dum non rarum est, quod illi per integros annos eosque nonnunquam plures continuent hac tamen differentia, ut in aliis magis saltem caput detinere, in aliis vero citius ad pectoralem regionem declinare soleant, ubi circa priores nimirum cephalicas congestiones illud memorabile est, quod illæ sub diuturna continuatione & contentione plerumque non uniformem typum afferent sed sæpe illum multifariam immutatum exhibeant, solennissime quidem talem in modum, ut vim antea magis per integrum caput diffusam subinde saltem in certas ejusdem regiones & partes e. g. dimidium caput

caput, nucham, verticem vel etiam maxillas restringant easque eo sensibilius afficiant, imo interdum ab uno loco in alterum transmigrent & sic diverso tempore diversi commatis & nominis affectus efforment, qualium metaphematicum varias species in uno subjecto nimirum in virgine sanguineo phlegmatici temperamenti mihi ipsimet observare licuit, in qua talia molimina ab inauspicato mensium initiantium tempore per sexennium in capite persistebant & sequentem scenam & pathematum faciem subinde inducebant, ut primis mensibus nuda sanguinea cephalgia affligeret posthac in cephalæam transiens, hanc post semestrem circiter circuitum quadriennis hemicrania non tam in exquisitè menstruum quam solstitialè recursum observans exciperet, in istius locum deformis capitis inprimis faciei inflatio pari tempore succederet & hujus demum stationem & periodum immanis odontalgia occuparet. Ex quo unico specimine facile tam ratio & fundamentum aliorum congenerum larvatorum effectuum seu affectuum, quos anomali ejusmodi motus in capite producere solent, intelligi, quam veritas illius, quod de contumacia talium congestionum & fluxus sub illis continuantis fallacia superius monui, æque satis diluendo in clarescere poterit. Hinc etiam nolo plures observationes parallelas, licet suppetant, hic loci allegare sed lubet potius nunc aliud phænomenon & momentum annotare, quod sæpius in talibus anotericis congestoriis motibus occurrit & perinde, si rectè attendatur & applicetur, non infimæ utilitatis in praxi existit. Consistit vero hoc in peculiari illa Syzygia, quam prædicti motus superni & uterina molimina non solum in synchrono recursum (præsertim ab initio) sed etiam sæpe in mutuo concursu exhibere & sequenti ratione manifestare solent, ut sese interdum quasi aliquatenus jungant ac adunata vi modo versus caput modo in loca inferiora utero proximiora convolent & ita cladem alternam in utraque regione mu-

tuis vicibus exerceant, qualium reciprocationum jam aliquot exempla mihi ipsi innotuere, quorum recentissimum exhibuit junior scemina sanguineo-cholerico temperamento addicta, quæ ex diuturnis mensium imminutorum ataxiis sæpius vehemente capitis dolore laborabat demum in parotidis sinistra inflammationem excurrente, quæ posterior cum spasticis illis motibus circa mensium terminum per femur ejusdem lateris contentiosis tam exacte colludebat, ut horum exacerbationem illius mitigatio imo sensibilis detumescencia remissionem vero ejusdem dolorifica augmentatio quasi e momento exciperet, sat evidenti testimonio, non esse a veritate alienum, quod *Illustris Stahlius in Disp. de mensium insolitis viis* de talibus motuum uterinorum aberrationibus ad superiora loca eorumque inconstante typo scribit: quod natura licet viam (nimirum ad uterum propius spectantem) non ipso effectu penitus & absolute mutet, inter utramque tamen (scilicet uterinam & supernam cephalicam) ita anceps fluctuet ut neutri satisfaciat eamque penitus in effectum deducat atque exequatur. In quibus autem tales humorum translationes magis ad pectus conringunt, fonticarum & in illo alterationum effectrices existere solent, quo inprimis difficultas anhelosæ respirationis ocyus oboriatur, cordis palpitatio & angustia pectoralis eximie intendatur, ac rauco & tusses nonnunquam complicantur, quæ quidem pathemata pro majore vel minore menstruæ evacuationis successu gravius, vel mitius urgere, familiariter tamen sub solenni menstrua perodo majorem acerbitatem exhibere solent. Caterum uti generatim hic locus præ priori ad actualem excretionem inusitator & alienior existit; ita molimina talia ad illum directa eo majus periculum portendunt, quo diutius vel vehementius ibidem insunt, dum in tali casu non æque rarum est, quod contumaces ejusmodi contentiones vel habituales athmaticum vel plane hecticum
aut

aut pthificum statum machinentur. Quamvis vero prædictæ duæ regiones nimirum caput & pectus in juniori ætate adolescente & juvenili sollemnissima motuum hæmagogicorum & hæmorrhagicorum diverticula existant, minus tamen ideo plenarie alia loca & viscera ab iisdem immunia sub tali tempore observantur, sed contingit utique, ut illi itidem etiam alia loca impetant, inter quæ potissimum ventriculus nominandus est, circa quem subinde molimina talia ab utero retrograda machinari quidem & jam supra indicatas afflictiones torsionum cardialgico-vomitoriarum sæpe excitare rarius vero intra prædictam periodum, nisi forsitan quandoque ex causæ eminentioris accidentali concursu, agere ad effectum hæmato emeticum pertinere solent, qui si qua semel insequatur, plerumq; eo nomine tanto ominosior & exitiosior est, quod facile in posterum continuet, consuetudinalis evadat, ægrius firmiorem curationem admittat, promptius eadem etiam facta levi de causa recurrat & singulis his modis eximium præjudicium utero afferat, quale exemplum perquam notabile vomitus cruenti ultra annum menstruatim recurrentis in virgine juniore *Celeb. Stablii in Diss. de motu tonico vitali & in Pathologia sua pag. 736 & 737. commemorat.* Cæterum iterato affirmo, actua- lem ejusmodi sanguineam excussionem uti in genere ita speciatim intra commemoratum ætatis terminum esse infrequentiore alii hæmorrhagiis e pectore vel naribus procedentibus idque tam ex antiquarum & recentiorum observationum, quam quotidianæ experientiæ concordi testimonio, utpote quæ singulæ comprobant, tales congestiones & contentiones longe sæpius in nudis stagnationibus & moliminibus subsistere imo adhuc facilius (quamvis & id non æque crebro eveniat) in convulsivas commotiones quam veras tales sanguinis elisiones erumpere. Perinde etiam magis rarioribus observationibus accenseri mere-

tur, quod non nulli auctores de scabie & sudore sanguineo ex mensium retentione ortis proferunt, dum in tali defectu uterinæ evacuationis multo solennius est, ut immunitio exundantium humorum per particularia loca potissimum hætenus indicata quæratum quam ita diffuso modo & motu peragatur.

§. XII.

Præmissa sic triga temperamentorum restat adhuc quartum nimirum *Cholicum*, cuius (quantacunque aptitudo tam a priori juxta corporalem dispositionem (ob humores fluxiles, motum fortiorem & vias patentiores) & a posteriori promptitudo ad hæmorrhagias instituendas apparet, dispar tamen habilitas multoties ipso effectu in earum instructione & moderatione animadvertitur, quo minus illæ ita libere & legitime, quam deberent, succedant sed pariter anomalico suo decursu insignes turbas & repentinas noxas afferant, idque non tam principaliter ex corporalis habitus vitio, quam magis animi vehementioris præcipitis, impatientis, iracundi & motuum immorigeræ tali indoli conformiter instructorum culpa. Declarat vero potissimum culposum talem genium frequenter & nocenter circa menstruum negotium, cui adeo infensum sæpius deprehenditur, ut in genere illud sexui sequiori hoc nomine magis ominosum conseatur quam virili, cum, ubi semel inolescere incipit in illo, quasi commune reliquorum temperamentorum flabellum & flagellum existat. Interim hoc temperamentum, quod jam perlustrare inchoavi, maximam convenientiam tam quoad motuum congestiorum indolem, quam quoad humorum constitutionem generaliter fovet cum præcedente, licet utriusque intuitu cholericum specialius consideratum & fluidorum tenuiore consistentia & impulsus majore ac constantiore vigore & rigore quosdam differentes respectus involvat. Quare,
ne

ne præsentem tractationem in superfluum & odiosam prolixitatem diffundam, non æque placet, singulos illos affectus, quos juxta prædictam motuum translatoriorum & humorum analogiam substrata nostra constitutio cum præcedente communes habet, denuo recensere, sed tantummodo peculiare quasdam circumstantias, quibus in menstrualibus motibus & morbis ab hac posteriori quadantenus diversa deprehenditur, indicare: Ita *primo* mox illa animadversio occurrit, quod nostro temperamento adhuc minus quam sanguineo solenne sit, ut diuturnas morbidas anomalies ante primam menstrui fluxus eluctationem exhibeat, nisi forsitan ad illarum tribum referendæ videantur vel illis accenseri mereantur narium hæmorrhagiæ largiores in quibusdam sub appropinquante mensium initiantium seu instantium termino admodum insolescentes de quibus passim apud auctores observationes, prostant & mihi ipsi notabile exemplum constat ex personæ, cui obtigit more propriis auribus exceptum, quæ de se ipsa coram medico, me præfente, asseverabat, ipsi circa commemoratam periodum perquam copiosas sanguinis evacuationes e naribus accidisse & quidem ultima vice adeo enormes, ut sanguinis uno die successive evacuati quantitas tres mensuras hic loci usitatas tantum non ex æsse adimpleret, has vero profusiones, adjiciebat prædicta persona, (quæ junior scæmina erat temperamenti cholericæ-sanguinei) illico emanasse, cum medicus pharmaca adhibere & sanguis per uterum sese ventilarè inciperet. *Secundo* sub ipsius fluxus ortu & successu irregulari parilis quidem motuum ferocia imo adhuc major in cholericæ temperamento quam in sanguineo, longe autem minor quam in hoc præclivitas ad lipothymicas defectiones deprehenditur, nisi forte quandoque ex largioribus sanguinis profusionibus id contingat, quæ vero sub initium menstruæ eruptionis longe rariores ad minimum ex utero quam parciore evacuationes vulgo annotantur.

licet

licet tertio non negandum sit, quod utique nostrum temperamentum, de quo in hoc paragrapho loquor, non saltem præ sanguineo sed etiam præcæteris sub reliquo mensium studio & tempore ad excessus hæmorrhagicos non modo ex utero sed etiam ex aliis solennioribus excretoriis locis (è capite, pulmonibus, ventriculo) committendos majorem & inclinationem & dispositionem foveat, uti quoque quarto generaliter id de temperamento isto monendum, quod sub eluctationis aut evacuationis denegatione vicinitatem illius loci, ex quo illa urgebatur, eo acerbius & citius plectere & præsertim ad affectus illos rigorosos (quos jam in sanguineo recensui) arthricos, inflammatorios, spastico-convulsivos, hypochondriaco-hystericos accelerandos & exasperandos plus quam ullum aliud conferre solet.

§. XIII.

Ne vero quicquam, quod ad præcedentes spectat, sciens prætermittam, placet, antequam iisdem colophonem imponam, adhuc circa decantatum & jam ab Hippocrate annotatum consensum uteri cum mammis breviter monere, quod ille quidem minime plenarie experientiæ suffragio destituatur, longe tamen infrequentius sese in virginibus pubertatis terminum non ita pridem ingressis (nisi quod sub sororiatione mammarum non nullæ earum spasticas & strictorias sensationes vacillante mensium negotio in iisdem quandoque experiantur) quam in maritatis & lactantibus fœminis declaret. Admodum enim raro exempla illa, quod virgines ex talibus mensium vitis inflammatorios, nodosos aut canerosos affectus retulerint, occurrunt.

§. XIV.

Aboluta hac ratione prima parte nostræ tractationis, transcendendum quidem nunc esset juxta tripartitum ejusdem ordinem ad secundam, nimirum ad errorum, qui
in

in talibus morbidis affectibus tam circa ipsum menstruum negotium, quam etiam pathemata ex eodem provenientia in praxi committi solent indagationem & indicationem. Verum, cum ad hujus negotii faciliorem evolutionem & perceptionem multum conferat notitia causarum, quæ proximius & eminentius tam ad difficilem mensium eluctationem quam ad morbos ex eodem provenientes contribuunt, placet pauillum divertere & hanc doctrinam brevibus prælibare. Quod itaque prius nimirum difficultatem initialis menstruæ perruptionis & eruptionis attinet, accuso & allego tanquam principalem & communem quasi causam arctiorem vasorum uterinorum, per quæ sanguis menstruus meare & exire debet, capacitatem in virgunculis junioribus ordinarie multo arctiorem quam in adultioribus & jam puerperia perpeffis, hujus vero arctitudinis intuitu facile dijudicatu est, pro parallelis eminentibus causis haberi posse & debere spissiolem humorum consistentiam ejusdemque nimiam quantitatem nec non motus nimium & impulsu & languorem, cum singuli isti respectus minus indicatæ proportioni tubulorum & liberæ humorum circulationi & expressioni per eosdem perpetrandæ quadrent. Qualem quidem rationem a me indicatam num jam Hippocrates cognitam habuerit & notorio illo eloquio: *quod ei, quæ non peperit, cum corpus non assuetum habeat, menses laboriose prodeant & affectus plures accidant*, indigitare voluerit aut potius debuerit, aliorum dijudicationi relinquo. Interim, dum una ex parte causam primariam mensium laboriosius erumpentium & anomalicè procedentium in corporali dispositione colloco, neutiquam ex altera nego, quod etiam originale vitium multoties in ipsis motibus eorumque perversa instructione latitare possit. Quod vero posterius concernit, nimirum morbidos illos effectus, qui ex fontis hujus naturalis illegitima constitutione promanare solent, fundamentum illorum propius ponendum esse cen-

E

leo

feo in humorum exundantium copia nudos vel infarctus & restagnationes vel insimul spasmodicas motuum exacerbationes aut congestiones sanguinis in remotiora loca excitante & sic pro differentia partium & regionum, in quas decumbit vel restringitur, nec non pro vario motuum gradu, quo ibidem agitur diversi nominis & sensationis multiplicis pathematibus occasionem subministrante.

§. XV.

His itaque recte intellectis non potest non dilucescere, quam graviter illi circa instructionem menstrui negotii impingant, qui ad fluxum uterinum provocandum & promovendum illico citra ullam præmissam corporis præparationem pellentia & sanguinem vehementer exagitantia aut etiam aperientia nude hypothetice & saltem secundum certas circumstantias talia, magis adstrictorio effectu operantia (qualia sunt martialia) juvenulis propinant & sic per vias nondum patulas exitum moliantur, cum experientia frequentius testetur, tali perversa methodo plane contrarios effectus majorum obstipationum, restagnationum, infarctuum & angustationum aut periculosiorem motuum exacerbationem vel incongruas per aliena loca eruptiones sanguineas provocari. Præterea etiam non quidem æque ex præmissis, quam ex eo, quod plethora indubitato præcipua materialis causa uterinæ purgationis existat, clarus fit error illorum, qui contra ordinem & citra ullum conamen naturæ in defectu sanguinis & virium (qualis e.g. ex prægressis morbis, diuturna inedia, largioribus hæmorrhagiis contrahi potest) evacuationem menstruum urgent & ita sanguinis, cujus potius restaurationi intenti esse debuissent, depauperatione ulteriori corpus eo magis enervant & non raro penitus in affectus atrophicos, hæcticos vel œdematosos conjiciunt. Sunt autem hi saltem solennissimi modi & methodi, quibus propius & quasi

ſi directe in negotium menſtruum præſertim noviter inſtaurandum delinqui ſolet, ſed longe plures parilis notæ occurrunt præctica hallucinationes, quæ in illius præjudicium & damnum per incongruas medicationes menſtrualium morborum paulo remotius & magis indirecte vulgo committuntur, quarum aliquot commemorandi occaſionem habeo in mox ſubjungenda explicatione errorum præcipuorum, qui ob inſufficientem menſtrui negotii cognitionem & negligentioreſ ejusdem collationem in affectibus ex tali fonte promanantibus frequentius perpetrantur. Quam quidem conſiderationem modo indicatam, dum jam ſuſcipere intendo, prævie benevolam lectorem recordationis admoneo circa illud, quod ſub fine præcedentis paragraphi de iſtorum morborum materiali & formali cauſa dictum eſt, cum exinde ſatis clare, uti arbitror, nexus pathologicus ac reſpectus generales veriores præctici in commemoratis affectibus innotescere & per conſequentem etiam aliorum ab illis aberrationes facile cognosci & dijudicari poſſit. Sed enim juxta cynoſuram fundamenti illius a me conſtituti nemini non hoc tantillum recte percipienti manifeſtus fieri poteſt & debet error

Primo eorum, qui varios affectus & dolores capitis unde ab ejuſmodi menſtrualibus congeſtionibus dependentes nudis vel externis ſopientibus, refrigerantibus, ſpirituofis &c. vel internis cephalicis ſpecificis remediis curare & expugnare ſuſcipiunt, cum & ratio dictet & conſtans experientia confirmet, hæc omnia ita eſſe comparata, quo non tam ipſi cauſæ auferendæ vel emendandæ ſatisfaciant, quam magis ſaltem illius effectibus, ſeu, ſi magis, motibus eam inſequentibus quadantenus cohibendis, ſupprimendis, alterandis vel in vicina loca divertendis, in genere vero plerumque plus pervertendis & deteriorandis ſubſerviant.

Secundo eorum, qui in pectoralibus afflictionibus respirationem vitiantibus & tussiculosis parem cum præcedentibus pathematibus originem & causam habentibus bechica vel expectorantia remedia præscribunt, dum iterum tam ex rationis rectæ quam observationis sedulæ amicabili suffragio constat, talem curationem horum affectuum fundamento & emendationi adeo non esse accommodatam, ut potius plane contraria ratione iisdem non tantum sustentandis, sed etiam perniciosis illis effectibus asthmaticis & hefticis inducendis, quos tales medici præcavere deberent, imo etiam tempestiva congrua medicatione possent, existat aptissima.

Tertio illorum, qui in cardialgico-vomibundis ventriculi commotionibus, contentionibus ejusmodi hæmagogicis insistentibus vulgaria stomachica calida, acria seu quæcunque alia hujus census remedia aut plane emetica adhibent, nec non qui in torminosis reliqui abdominis doloribus simili ex causa provenientius acria purgantia vel topica suadent, cum itidem singula ista minus causæ peccantis expugnationi aut motibus meliorandis quam potius his exacerbandis vel supprimendis utralibet vero ratione longe pejoribus effectibus excitandis quadrent.

Quarto illorum, qui in particularibus ejusmodi affectibus congestorio-restagnatoriis vel restagnatorio-congestoriis menstrualibus magis ignobiliore corporis partes & periphericas occupantibus inflammatoriis, œdematosis, seu sub alio quocunque schemate apparentibus mere externa applicant, nec simul ad internæ primariæ causæ emendationem respiciunt. Operantur enim incassum, imo sæpius etiam in detrimentum patientis, ut superficialibus suis adminiculis vel plane nullum aut saltem temporarium salutarem effectum obtineant, vel incongrua repulsione versus interiora damna periculosiora excitent. Nolo autem plura

plura hujus generis sphalmata practica, quæ in similibus menstrualium morborum curationibus occurrunt & ex leviori uterinæ purgationis æstimatione originem trahunt, recensere, licet adhuc tanta eorum copia supersit, ut facile illa sola integræ disputationi satis sæcundam materiam suppeditare possent, sed placet tantummodo in supplementum & majorem hujus rei dilucidationem commendare *Diss. Illustris Stablii de erroribus medicinæ practicæ & Excell. Hofsmanni de imprudenti medicatione multorum morborum causa.*

§. XVI.

Quemadmodum autem vulgo non tantæ artis habetur & revera minoris utilitatis existit nuda errorum indicatio & detectio, quam subjuncta eorum emendatio, ita juxta hanc considerationem nunc quasi manuducor & incitor ad tertiæ partis & quidem in præsentis negotii ultimæ susceptionem, in qua promisso modo circa talem methodum indicandam occupatus ero, qua tot mala ex talibus mensium recentium anomaliis metuenda facilius præcaveri, & jam præsentia felicius, tutius & magis fundamentaliter curari ac ita multa damna vel naturæ vel incongruarum medicationum culpa inducta & augmentata tempestivo interventu meliorari possint. Respiciam vero unice in hac hodegia ad fontis & fundi, ex quo præcipue tot morborum cohors exurgit, nimirum ad negotii mensis legitimum instructionem & medicam directionem, omnia reliqua singularium affectuum ex eodem provenientium speciali therapia, cum huic tractationi condigne instituendæ angustia paginarum Dissertationi destinatarum vix ac ne vix quidem esset suffectura. Quo itaque saltem præfixi instituti rationem decenti ordine absolvam, erunt primo explicanda media & præsidia indicato fini facillioris mensium eruptionis & successus obtinendo idonea, quæ partiri placet in duas classes, nimirum primo *in privativa,*

quæ consistunt in omissione & evitatione illarum rerum quæ ad illa vitia §. XIV. sub causarum nomine recensita vel inducenda vel augenda quicquam contribuere possunt, & passim ab auctoribus medicis (e. g. ab Ill. Stablio in *pathologia pag. 1083. & seqq. ejusdem Diss. de mensum muliebrium fluxu st. n. & suppressione st. n. paragr. 26. 27. & 28. a B. Wedelio in Diss. de mensum suppressione a pag. 16-20. nec non a D. D. Funckero in Tab. Theoretico-Practicis Tab. XV. de suppressione mensum*) specialius & nominatenus exponuntur, ad quarum censum largiorem & simul saturatiorem potum Coffee, ad cujus usum imo verius dixerim abusum pleræque honoratoris conditionis virgunculæ ferme jam a teneris adducuntur in nostris regionibus, merito etiam referendum esse existimo, secundo in *positiva*, quæ requirunt actualem congruam admissionem & applicationem oppositorum seu eorum, quæ convenienti adaptationi viarum uterinarum, humorum & motus, tanquam mediis ad menstruum negotium necessariis ullatenus velificantur, quo nomine non frustra ab expertis practicis præter potum dilutiorem sufficientem & motum corporis sedulum infessus, pediluvia nec non subjunctum usum lenium laxantium vel ex mediis salibus vel ex mitioribus Gummatibus & refracta aloes dosi concinnatorum commendari, quisquam facile perpiciet, qui intelligit, hæc omnia modo indicatis requisitis videlicet partim humorum dilutioni & viarum relaxationi & aperiendi, partim motuum ad uterina loca invitationi egregie obstetricari.

§. XVII.

Interim dum maxima hominum pars pro communi ferme sui generis securiore & negligentiore indole vix unquam citius, quam vel jam præsentem vel penitus in valescente sanitatis detrimento de medico & medicina cogitet & hanc incuriam potissimum etiam circa menstrui negotii instructionem frequentius obstetetur, necesse utique est, quo

quo artifex & in tali casu actu anomalizantium mensium seu ut loqui amant, *curatorie* salutarem opem præstare calleat. Quo quidem scopo etiam ante commemorata minus univèrsim inutilia existunt sed saltem ob proportionem causarum eminentiorum imò etiam concurrentium pathematum diversam indolem non æque semper sufficientia vel indiscretim applicabilia, ut inde utriusque circumstantiæ respectu partim efficaciora & plura remedia partim major peritia circa eorum adhibitionem requirantur. Ubi vero mox annotari necessarium duco, me, dum de efficacioribus & pluribus remediis loquor, necesse præsum habere præcedentium mediorum præservatoriorum, nec ita absolute crasso sensu fortia, præcocem & simul validum effectum exerentia pharmaca vel speciosam eorum multitudinem aut copiosum & frequentiorum (præcipitatum) usum intelligere, dum satis superque mihi constat his singulis modis, uti in aliorum morborum curatione, ita speciatim in menstrui negotii potissimum vero recentioris medica directione effectum salutarem frequentius magis sufflamini & in contrarium inverti, quam verè & legitime promoveri. Quin potius ipse commendo, ut ex tanta farragine remediorum, quæ in hac parte laudari solent, saltem mitiora probata, quam fieri possit, circumspècte seligantur & adhibeantur, cum *primo* eadem non saltem juxta rationis distamen tutiora sed etiam secundum attentæ observationis testimonium revera ipso usu longe præstantiora existant aliis potentioribus, quæ nec teneritudini ætatis subjectorum, de quibus hic sermo est, nec ipsius menstrui negotii præsertim saltem inchoantibus multo minus jam tum vacillantis sensibiliori indoli quadrant. *Secundo* cum damna recenti mensium statui & ordini per inconvenientem medicationem illata non ita transitoria & emendatu facilia sed plerumque satis refractaria esse & fonica fieri soleant.

§. XVIII.

Quando vero nunc in disquisitione & explicatione practica paulo specialius procedendum est, moneo statim circa mensium anomaliorum defectivorum emendationem, quod illorum quidem promotio primum in intentione medici, ultimum autem (sub intelligo quoad ipsum impulsus) in executione esse debeat, cui utique necesse est ut præmittantur, (sin alias illius legitimum successum & salutarem finem non tam bonæ saltem fortunæ committere & sub dubia spe expectare quam magis efficaciter allevare & adjuvare velit,) remedia, quæ quicquam faciunt ad emendationem & remotionem illorum offendiculorum, quæ partim medicationi partim ipsorum mensium faciliori perruptioni ac emanationi præjudicium afferre possunt. Talia vero obstacula communiter constituunt 1) lenities vel obstructio alvi, 2) primarum viarum impuritatibus obsessorum mala constitutio, 3) sanguinis nimia quantitas, 4) ejusdem depravata qualitas, 5) viarum uterinarum & 6) morus reliqua vitia, quæ §. XIV. enumerari. Quod itaque parciorem catotericæ evacuationis successum attinet, ad illius promotionem apprimè conducit mollior & liquidior diæta, sub qua hoc nomine inprimis simplicia dilutiora juscula & decocta avenacea vel hordeacea cum exacinatis passulis parata commendabilia existunt, si qua vero magis arideat vel necessarium videatur in usum vocare pharmaceutica prædicto fini adaptata, commode exhiberi potest infusum calidum ex rhabarbaro, passulis & cremore tartari compositum vel quod præstat, clysmata emolliens aliquoties applicari. Quibus efficaciter præmissis ad ulteriorem primarum viarum purgationem pilulæ ex amaricantium herbarum extractis, Gummi ammoniaco & extr. panchym. Crollii confectæ admodum conducunt. Quando vero etiam quantitas sanguinis dijudicanda evenit, circumspeditione omnino & discretione prudenti opus est, ut dispiciatur, num ille re-
vera

vera ipsa copia tam eminenter turgeat & urgeat, ut pro impedimento uterinæ refectionis & eidem promovendæ necessariæ curationis juste reputari possit, an vero nudæ ejusdem commotiones turgefactoriæ & translatoriæ peccent & ita verius motus magis vitium subsit? dum in posteriori casu secura temperantia & sedativa (inter quæ inprimis pulveres nitroso-cinnabarini it: ex Cascarilla parati, nec non decoctum flor. chamom. commendationem merentur) sola sufficere possunt, in priori vero actualis sanguinis ventilatio magis necessaria videtur, circa quam quidem utique diligentior ac major, quam vulgo adhiberi solet, observatio frequentium circumstantiarum requiritur, 1) ne illa ita indiscretim & præfessinate citra eminentiorem urgentem causam in junioribus ejusmodi puellis, potissimum quibus vel plane nondum, vel non ita pridem menses fluere inceperunt & adhuc sub fluctuante motuum typo irregulariter procedunt, suscipiatur, cum accuratior observatio omnino edoceat, non esse frustraneum, quod peritiores præctici de naturæ huic artificiali subsidio assuescendi promptitudine annotarunt 2) ne sola sanguinis imminutio ejusdemque usus juxta solennem multorum methodum eousque extendatur, quasi præparatorio scopo ita sufficiens generatim existat cui innoxie imo commode pellentia mox substitui possent, sed ut etiam viarum & humorum ratio habeatur & prospiciatur, quo illis si defectus animadvertitur, antea permeabilitas his autem fluiditas sufficiens concilietur, ubi circa *priorem* jam in præcedente §. indicavi, quod hoc nomine egregium usum præstent balnea & infessus, hinc hic tantum addo, quod ea ex aqua leviori & herbis uterinis confici ac versus illum terminum (octiduo circiter ante) quo uterina evacuatio vel ad illam tendentia molimina *nat. exo.* recursum habere solent, alternis diebus sub necessaria observatione illarum cautelarum, quas passim periti therapeutæ de temperato aquarum calore & evitacione diuturnioris in illis commorationis inculcant, adhiberi possint,

F

quo-

quoad *posteriorem* vero *indicationem*, quæ humorum emendationem & fluidificationem concernit, iterum dispiciendum est, num saltem simplex eorum consistentia spissior an simul conjuncta depravata crasis peccet? illa sola præsentè decocta theeiformia ex speciebus selectis solventibus e. g. hbb. veronicæ, chærefolii, scordii, Capilli Veneris & aniso stellato concinnata & paulo liberaliter ac largiter hausta satis esse possunt, hac vero concurrente paulo efficaciorum remediorum subsidio opus erit, quale certe non exiguum præstare solent vina medicata ex prædictis solventibus, mitioribus antiscorbuticis & laxantibus speciebus confecta, quæ pro circumstantiarum (imprimis temperamentorum & concurrentium symptomatum) differentia & exigentia plus minus aqua simplici temperare & præmisso decocto bis per septimanam modica dosi (ad unciam unam & dimidiam vel uncias duas) interponere convenit.

§. XIX.

Præmissis itaque indicata ratione præmittendis præparatoriis remediis intercalari mensium tempore, tutius imo etiam cum majore efficacia circa propiorem eorum terminum per aliquot dies expectandam eruptionem præcedentes propinari possunt secunda & probatiora emmenagoga, inter quæ quam eximie & eminentis virtutis existant genuinæ pilulæ Stahlianæ & Beccherianæ, omnes norunt, qui easdem unquam hoc scopo convenienti methodo usurparunt. Præter has etiam hoc nomine infusa ex speciebus emmenagogis mitioribus confectæ, nec non temperatæ essentia ex iisdem paratæ, si moderate assumantur, non infimæ utilitatis esse deprehenduntur, modo illa circumpectio adhibeatur, ne sub motuum exacerbatione aut eorundem adhuc præsentè heteroclitico statu propinentur, in qua ultima circumstantia potius pediluvia, fomenta & clysteres leniter stimulantés conducunt. Cæterum uti motus & potus congrue & sufficienter adhibiti nimium quantum ad menstrui negotii facilitatem in st. n. conferunt, ita

vix

vix dici potest, quanta utriusque sit efficacia in ejusdem constitutione præternaturali, si illorum usus cum reliqua legitima cura sedulo jungatur. Præterea adhuc circa matrimonium monendum, quod illud quidem, potissimum si puerperis legitimis feliciter, in ejusmodi menstrualibus ataxiis & morbis præcipue virginalibus sæpe egregia medicina fiat; interius tamen utique prospiciendum, ne nimia & præmatura hujus subsidii commendatione ac affectatione perniciosus abusus medici aut patientis culpa committatur.

§. XX.

Expositis ita, quæ ad defectiva mensum vitia eorumque emendationem spectant, necessarium quidem videri posse, quo nunc etiam illorum, quæ excessum involvunt, tractatio therapeutica subjungatur. Verum cum ista in illa mensum periodo, de qua proprie in Disputatione hac agitur, revera rarissime occurrant, non æque placet in ejusdem commendatione diffusa prolixitate uti, sed monuisse sufficiat, quod in nimii fluxus æstimatione & moderatione perinde singulari circumspectione opus sit, ne larga & liberalis excretio illico pro nociva & cohibitione aliqua indigente hæmorrhagia habeatur, deinde, ne, si qua talis contingat, loco convenientis contemperationis per fortiora adstringentia, incongrua sedativa vel coagulantia pharmaca oppositus effectus plenariæ suppressionis curatu priori longe difficilioris imo frequentius symptomatum atrociam etiam ominosioris inducatur. Conf. superius citata *Stabliana Disputatio de erroribus med. pract. & D.D. Præsidis Praxis universalis Cap. 5. de nimio mensum fluxu.*

§. XXI.

Pro colophone demum totius hujus tractationis occurrat adhuc annotanda animadversio scitu non tam quam observatu per digna, quæ sedulam continuationem & repetitum usum indicatorum aut similium congruorum remedium concernit atque commendat & per indirectum illorum præcipitantiam redarguit, qui medicamentum una vel altera

altera vice usurpatum (imo verius dicendo saltem tentatum) si non prompto effectu expectationi examussim satisfaciat illi-
co seponunt, pro inerti declarant aut plane subinde cum aliis
commutant, cum tamen experientia constanter comprober,
abruptis & corruptis ejusmodi methodis solennissime non
solum nihil sinceri & salutaris effectus obtineri, sed plane et-
iam positiva damna per majorem motuum perturbationem
in menstruo negotio excitari. His considerationibus ac-
quiesco & laborem præsentem cum eo ob signo, cujus gra-
tiosissimis auspiciis illum vegere suscepi, non fastidiose con-
tinuavi & feliciter exandavi, gratissimo animo hanc clemen-
tiam agnoscens ejusque ulteriorem assistentiam devotissime
mihi exorans, sub qua nunquam meos conatus destituet
exoptatus successus & salutaris

F I N I S.

Versiculos pepigi quondam (reminiscere quæso!)
complures varii commatis atque styli
Verum (vera cano) versus an lætior ullos,
hos quam præsentis? FAUTOR AMANDE, latet.
Non opus est verbis, cum res satis ipsa loquatur,
tam TIBI res scilicet quam manifesta mihi.
Euge! meos plausus reliquorum plausibus addo,
votaque cuncta TIBI multiplicata precor.
Spem cape! non solus dat Justinianus honores.
Dat Galenus eos, datque Galenus opes.
Ast neque Galenus, neque Justinianus utrumque
det TIBI, sed Solus, qui FUIT, EST & ERIT!

Fridericus Leonhardus Deubnerus,
S. S. Theol. Stud.

Errata Typographica.

In præmio pag. 1. lin. 10. legatur tunc pro tum p. 8. l. 8. effectum p. 10. l. penult.
sepius lin. ult. mecum p. 15. §. 3. l. ii. incommoda p. 17. l. 15. tam pro & p. 18. l. 2. 4.
quorum pro qualis l. 25. omisum est vocabulum typus verbo sufficiens postponen-
dum. p. 20. l. 5. e contrario. p. 21. l. 21. molestæ. p. 27. l. 22. dilucido. p. 28. l. 6. sinistra
l. 28. periodo. p. 29. vomitoriarum. l. 13. actualem ad effectum. p. 35. l. 19. possint.
Etenim. p. 40. l. 18. enumeravi. Reliqua BL. si qua occurrant, ob temporis & pa-
ginae angustiam excusare & emendare non dedignabitur.

01 A 6515

ULB Halle

3

002 932 091

1017

DE 36.
**INITIO MENSIIUM
INITIO MORBORUM,**

AUSPICE ^{QVAM} DEO PROPITIO
Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſe Facultatis Medicae,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,

PRÆSIDE
DN. D. MICHAELE ALBERTI,

SACR. MAJEST. REG. BORUSSIÆ AULICO ET CONSISTORII MAGDE-
BURG. CONSILIARIO, MEDICINÆ ET PHILOSOPHIÆ NATURALIS

PROFESSORE PUBLICO ORDINARIO, ETC.
FACULTATIS MEDICÆ DECANO SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Præceptore ac Promotore suo omni honoris cultu prosequendo,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQVE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS

HORIS LOCOQVE CONSUVETIS,

ANNO MDCCXXV. D. JUNII.

PUBLICAR AC PLACIDÆ ERUDITORUM VENTILATIONI SURJICIET

AUCTOR ET RESPONDENS

SAMUEL GODOFREDUS SAHER,

MÜNCHBERGA-BARUTHINUS.

